

**Компенсація витрат
на правову допомогу
як новий важливий фактор
вирішення податкових спорів**

Олена Букуєва, партнер КМ Партнери

ПЕРЕВАГИ

- Професійний адвокат;
- Боротьба із «тактикою піраньї»;
- Шанси завершення спору на рівні першої або апеляційної інстанції у зв'язку з блокуванням рахунків контролюючих органів.

ПЕРЕВАГИ

На виконання вимог ухвали Верховного Суду про залишення касаційної скарги без руху відповідачем на адресу суду направлено клопотання про продовження строку на усунення недоліків касаційної скарги, яке мотивовано неможливістю сплати судового збору у відведений судом строк з причин неналежного фінансування Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби з державного бюджету та відсутністю на рахунку заявника грошових коштів необхідних для такої сплати. При цьому, податковий орган зазначає, що на момент звернення з вказаним клопотанням, зупинено проведення платежів за платіжними дорученнями відповідача у зв'язку з необхідністю здійснення безспірного списання коштів з рахунків останнього, що у свою чергу унеможлиблює сплату судового збору за подання касаційної скарги у даній справі.

На підтвердження фактів викладених у вказаному клопотанні, заявником надано копії листів управління Державної казначейської служби України у Печерському районі від 04.01.2019, від 08.01.2019, від 16.01.2019, від 17.01.2019, від 22.01.2019, щодо виконання рішень судів, копії листів Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби від 18.09.2018, від 31.10.2018, від 06.12.2018 про фінансування на сплату судового збору.

Ухвала Верховного Суду від 19 лютого 2019 року у справі № 2а-5815/12/2670

ОЧІКУВАННЯ

- Зменшення випадків сумнівних донарахувань;
- Збільшення кількості спорів, що вирішуються на адміністративному рівні;
- Більш якісний підхід перевіряючих до виявлення реальних правопорушень платників податків;
- Як наслідок – зменшення кількості спорів з контролюючими органами в цілому.

ОЧІКУВАННЯ

Інститут витрат на правничу допомогу покликаний здійснювати не лише компенсаційну функцію, але й превентивну:

- *... метою стягнення витрат на правничу допомогу є не тільки компенсація стороні, на користь якої прийняте рішення понесених збитків, але і у певному сенсі має спонукати суб'єкта владних повноважень утримуватися від подачі безпідставних заяв, скарг та своєчасно вчиняти дії, необхідні для поновлення порушених прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин.*

Додаткова постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 05.09.2019р. у справі № 826/841/17

СПІВМІРНІСТЬ ?

Розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути **співмірним із:**

- 1) **складністю** справи та наданих послуг;
- 2) **витраченим часом**;
- 3) **обсягом** наданих послуг;
- 4) **ціною позову** та (або) **значенням справи для сторони**, в т.ч. впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи.

СПІВМІРНІСТЬ?

6. У разі недотримання вимог частини п'ятої цієї статті **суд може, за клопотанням іншої сторони**, зменшити розмір витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами.

7. Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє **клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката**, які підлягають розподілу між сторонами.

ч. 7,6 ст. 134 КАС України

Складність справи / витрачений час / обсяг послуг

Судова справа повинна характеризуватися наявністю великого об'єму інформації та значною ціною спору:

- *Справа є складною (предметом оскарження є податкове повідомлення-рішення ... в частині 417 100 597,00 грн.), надано великий обсяг інформації та документів щодо господарських операцій, по яких здійснювалося донарахування, а саме до суду подано 175 томів документів, що включало підготовку реєстрів таких документів, нумерування сторінок, зшивання, крім того представники були присутні в судових засіданнях ...*

Додаткове рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 20.02.2019р. у справі № 826/14299/17

Складність справи / витрачений час / обсяг послуг

Час, протягом якого справа розглядається судами:

- *...суд враховує, що вказана справа перебуває в провадженні судів з грудня 2011 року, постановою Верховного Суду від 25 квітня 2018 року справу направлено на новий розгляд до суду першої інстанції, матеріали справи складаються з 10 томів, предметом позову є стягнення в доход держави коштів, одержаних за договорами, вчинених з метою, яка завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, у зв'язку з їх нікчемністю на загальну суму 14 505 461,40 грн., що вказує на складність справи.*

Додаткове рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 20.12.2018р. у справі № 2а-19248/11/2670

Складність справи / витрачений час / обсяг послуг

Наявність сформованої правової позиції щодо предмету спору в цілому:

- *... підготовка цієї справи до розгляду не вимагала значного обсягу юридичної і технічної роботи, адже, адвокат був обізнаним про позицію свого клієнта, нормативно-правове регулювання спірних правовідносин не змінювалося, а правові позиції щодо спірних правовідносин, викладені і судами вищих інстанцій, колегія суддів вважає, що узгоджений між сторонами розмір витрат не відповідає критерію реальності таких витрат, розумності їхнього розміру.*

*Постанова П'ятого апеляційного адміністративного суду
від 07.02.2019р. у справі № 815/3117/18*

Складність справи / витрачений час / обсяг послуг

Впливати на хід розгляду справи та вимагати спеціальних професійних навиків:

- *З наданого позивачем розрахунку вбачається, що ряд послуг, які надавалися позивачу не є доцільними, дублюють одна одну, не мали впливу на хід розгляду справи та не потребують спеціальних професійних навиків (перелік послуг наведені в таблиці з 16.02.2017 по 23.01.2018). Деякі види наданих послуг, такі як, наприклад, підготовка відзиву на касаційну скаргу, та підготовка до судового засідання є, на думку суду, подібними діями представників позивача під час яких здійснюється формування позиції позивача щодо спірних правовідносин, спростування доводів відповідача, аналізу судової практики, надання пояснень, тощо.*

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 12.09.2018р. у справі № 810/4749/15

Складність справи / витрачений час / обсяг послуг

- Оплата за участь в судових засіданнях має відповідати даним протоколів судових засідань
- Оформлення окремих нескладних процесуальних документів не повинно займати багато часу
  - *Також позивачем не було документально обгрунтовано ... необхідність витрачення часу на оформлення окремих нескладних процесуальних документів (клопотань про допити в якості свідків від 15.01.2018) більше ніж 0,30 год.*

Додаткове рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 06.12.2018р. № 826/14300/17

Складність справи / витрачений час / обсяг послуг

Наявність юридичної служби:

- *...суд вважає, що розмір таких витрат в частині окремих виконаних робіт (здебільшого щодо формування пакетів первинної документації, копій податкової звітності та складання клопотань про залучення таких документів до матеріалів судової справи) був недоцільний та економічно необґрунтований, в силу того, що у штаті ... є власний юридичний підрозділ.*
- *Документальні докази на підтвердження того, що у юридичного підрозділу позивача не було реальної можливості виконати аналогічні роботи з меншим витрачанням коштів позивачем до матеріалів заяви ...додано не було.*

Додаткове рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 06.12.2018р. № 826/14300/17

Ціна позову (співмірність)

Судова справа	Інстанція	Ціна позову	Заявлена сума витрат на правничу допомогу, грн	Присуджена судом до відшкодування сума витрат на правничу допомогу, грн	Відсоток заявленої суми від ціни позову	Посилання на рішення в ЄДРСР
826/14299/17	Перша	417 100 597,00	483 390,00	483 390,00	0,12	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80103004
826/14403/17	Перша	7 910 129,00	50 594,00	50 594,00	0,64	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76660240
826/5344/18	Перша	45 819 205,90	120 033,00	120 033,00	0,26	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80574446
2а-19248/11/2670	Перша	14 505 461,40	130 000,00	130 000,00	0,9	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79015021
826/8890/18	Перша	6 208 484,27	47 500,00	47 500,00	0,8	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78819196
826/8542/18	Апеляція	1 801 872,12	100 000,00	100 000,00	5,55	http://reyestr.court.gov.ua/Review/80384060

Обов'язок доведення неспівмірності

Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат:

- *Суд вважає такі висновки передчасними, з огляду на те, що обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами. При цьому матеріали справи не містять такого клопотання податкового органу та жодних інших пояснень відповідача з цього приводу.*

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного суду від 28.05.2019р. у справі № 826/850/18

Формальні підстави для відмови

- Не зазначення номеру судової справи в документах на підтвердження витрат (адже саме так їх можна пов'язати з конкретною судовою справою)
  - *19. Колегія суддів зазначає, що надані квитанція ... та акт виконаних робіт ... не містять жодного посилання на адміністративну справу, в межах якої заявлені витрати на відшкодування правничої допомоги. Тобто вказані документи не доводять факт понесення позивачем витрат на правову допомогу в даній адміністративній справі N ...*

*Постанова Касаційного адміністративного суду у складі
Верховного Суду від 24.01.2019р. у справі № 716/155/17*

Формальні підстави для відмови

- «Суперечливе» оформлення договору
  - *суд звернув увагу, що договір про надання правової допомоги та додаткова угода підписані на 2 місяці пізніше, ніж було подано позов до суду*

Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 16.02.2018 № 826/15773/17, суддя Шевченко Н.
  - *додаткова угода, яка змінювала розмір витрат на правничу допомогу, була укладена після прийняття оскаржуваної постанови суду першої інстанції*

Постанова Київського апеляційного адміністративного суду від 19.06.2018 № 826/17778/14, головуєчий Бабенко К.
  - *...Товариство при укладанні договору ...не могло знати номер та точну дату винесення податкових повідомлень-рішень, які винесені ...через два місяця після складання договору про надання правничої допомоги*

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 18.06.2019р. у справі № 810/3604/18

Формальні підстави для відмови

- Відсутність доказів активної участі адвоката у розгляді судової справи, таких як:
  - ✓ підписи адвоката на поданих документах

- *касаційна скарга підписана позивачем, судовий збір сплачений позивачем, крім того, всі копії додані до касаційної скарги завірені ОСОБА_2 В матеріалах справи відсутній будь-який виготовлений, підписаний або завірений документ, який би свідчив про надання адвокатом ... правничої допомоги позивачу у справі N ...*

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 24.04.2019р. у справі № 806/2143/18

- ✓ активна форма поведінки на судових засіданнях

- *«...поняття участі представника в судовому засіданні передбачає не лише його присутність, а й активну форму поведінки в усіх без виключення судових засіданнях (зокрема, виступи в засіданні, надання відповідей на запитання суду, обмін запитаннями та відповідями з іншою стороною тощо).»*

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 13.06.2019р. у справі № 9991/388/11

Формальні підстави для відмови

- Невідповідність обставин:
- ✓ місце подання документів відрізняється від місцезнаходження особи, яка їх буцімто готувала та подавала (суди звертають увагу на поштові докази та місце реєстрації адвоката)

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 24.04.2019р. у справі № 806/2143/18

- ✓ Кількість аркушів справи не співпадає з кількістю, зазначеною адвокатом на ознайомленні (наприклад, справа складається з 34 а.с., а адвокат ознайомився з 50 а.с.)

Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 28.02.2018р. у справі № 826/2620/16

Формальні підстави для відмови

- ✓ Вартість послуг обґрунтовується документами, не передбаченими договором (суворий формалізм: якщо у договорі вказаний акт, до суду має надаватися саме акт, а не детальний розрахунок чи специфікація)
- ✓ Оплата за надані юридичні послуги відбулася раніше, аніж контролюючий орган прийняв спірне рішення
- ✓ Платіжні доручення повинні включати повне призначення платежу та відмітки банку його проведення, а також номер судової справи (реквізитів договору про надання правничої допомоги недостатньо)
- ✓ Одержувач коштів повинен співпадати з представником сторони

Дякуємо за увагу!

KMP ПАРТНЕРИ
PARTNERS

вул. Паньківська 5, 5-й поверх
Київ, 01033, Україна
www.kmp.ua, www.wts.ua

тел.: +38(044) 490 71 97
факс: +38(044) 492 88 59
admin@kmp.ua